

רשומות

הצעות חוק

20 בנובמבר 1995

2449

כ"ז בחשוון התשנ"ו

עמוד

- 238 הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 53) (סיוג להתיישנות בעבירות מין בקטין), התשנ"ו-1995
- 239 הצעת חוק אימוץ ילדים (אימוץ בין-ארצי), התשנ"ו-1995

מתפרסמות בזה הצעות חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת:

**הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 53) (סיוג להתיישנות בעבירות מין בקטין).
התשנ"ו-1995***

הוספת סעיף 354. 1. בחוק העונשין, התשל"ז-1977, אחרי סעיף 353 יבוא:

354. בעבירות המנויות בסעיף זה שנעברו בקטין יתחיל מנין תקופת ההתיישנות ביום שמלאו לקרבן העבירה שמונה עשרה שנים; ואולם אם חלפו עשר שנים מיום ביצוע העבירה - לא יוגש כתב אישום בעבירות אלה אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה -

(1) עבירה על סעיף 351;

דברי הסבר

האחד - שבחלוף שנים רבות מיום ביצוע עבירה, הפגיעה בקרבן העבירה כבר קהתה, נסלחה ואולי אף נשכחה; והאחר - כי ראוי למחול למו שעבר עבירה לפני זמן רב ולאפשר לו להמשיך במסלול חייו התקין (ראה: ש.ז. פלר, דיני העונשין, עמ' 662 וע"פ 290/63 נאשף ג. היוהמ"ש, פד"י י"ח (2) 570).

נימוקים אלו נחלשים כמידה רבה כאשר המדובר בעבירות מין שביצע בקטין בן משפחה או האחראי עליו. המצב העובדתי הוא שקרבן העבירה היה משך כל אותן שנים במצב נפשי או תחת איום שלא איפשרו לו לגלות את עצם העוברה שנעברה בו העבירה. במקרים אלה אין מקום לדבר על סליחה ומחילה.

בארה"ב נקבעו במרבית המדינות הסדרים מיוחדים לענין התיישנות עבירות מין כלפי ילדים: בחלק מן המדינות נקבעה תקופת התיישנות ארוכה יותר מבעבירות אחרות, בחלקן נדחה מועד תחילת מירון ההתיישנות עד הגיע הנפגע לבגרות או לגיל אחר הקבוע בחוק, בחלקן נדחה מועד תחילת מירון ההתיישנות עד לגילוי העבירה ובחלקו נקבע כי לא תחול התיישנות על עבירות אלו כלל. מענין במיוחד ההסדר שנקבע במדינת ניו-המפשייר, על פיו תקופת ההתיישנות תהא עשרים ושתיים שנה מיום שמלאו לקרבן שמונה עשרה שנה.

בשל חשש כי יתעוררו בעיות הנוגעות לשאלות ראייתיות ולמידת הענין הציבורי שבהגשת כתב אישום אחרי תקופה כה ארוכה, מוצע כי הגשת כתב אישום בשנים שמעבר לתקופת ההתיישנות הקבועה כיום (10 שנים), תחייב אישור היועץ המשפטי לממשלה.

הצעת חוק זו באה לקבוע הסדר מיוחד לענין התיישנות עבירות מין שביצע בקטין אחד מבני משפחתו או האחראי עליו. מטרת ההצעה היא לאפשר העמדה לדין פלילי גם באותם מקרים רבים שבהם קרבנות העבירה חושפים את העבירות שבוצעו בהם שנים לאחר שבגרו.

בשל אופיין המיוחד של עבירות מין במשפחה, או במערכת יחסים בין קטין לאחראי עליו, מוגשות תלונות על ידי קרבנות העבירה, בחלק ניכר מן המקרים, לאחר שחלפו יותר מעשר שנים מיום ביצוע העבירה. מנסיונם של מרכזי סיוע לנפגעי פגיעה מינית בארץ ובעולם עולה כי רבים מקרבנות עבירות אלו חושפים את מעשי העבירה שנעברו בהם בילדותם רק אחרי שעברו תהליך של התנתקות מההורה או מהאדם האחראי עליהם שפגע בהם.

מוצע כי המועד לתחילת מירון חקירת ההתיישנות בעבירות מין שביצע בן משפחה או האחראי על קטין יתחיל כשקרבן העבירה יגיע לגיל שמונה עשרה שנים. בכך מוארכת תקופת ההתיישנות בטווח מרבי של עד שמונה שנים.

הסיבות המרכזיות לכך שקרבנות עבירות אלו מסוגלים במקרים רבים לדווח על העבירות שנעברו בהם רק כעבור שנים רבות הן: תלותו של הקרבן בפוגע שנמשכת לעתים גם לאחר שהפך בגיד על פי החוק, ותופעות אופייניות במקרים אלו של מגננה נפשית בדרך של הדחקה.

שני הנימוקים המרכזיים המועלים בספרות ובפסיקה לעקרון ההתיישנות במשפט הפלילי הם,

* הצעות חוק מס' -
תתנ"ב; הועברה לוועדה ביום כ"ז בשבט התשנ"ד (8 בפברואר 1994);
תתנ"א; הועברה לוועדה ביום י"ט באדר התשנ"ד (2 במרס 1994);
תתנ"א, תתנ"ז, תתנ"ח ותתנ"ט; הועברה לוועדה ביום ב"ה באדר התשנ"ד (8 במרס 1994).
1 ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשנ"ה, עמ' 392; ה"ח התשנ"ו, עמ' 156.

(2) עבירה שעבר האחראי על הקטין כהגדרת "אחראי על קטין או חסר ישע" בסעיף 368א והוא אינו בן משפחה כהגדרת "בן משפחה" בסעיף 351(ה) והיא אחת מן העבירות הבאות:

- (א) אינוס - לפי סעיף 345;
- (ב) בעילה אסורה בהסכמה - לפי סעיף 346(א);
- (ג) מעשה סדום - לפי סעיף 347(א) ו-(ב);
- (ד) מעשה מגונה - לפי סעיף 348(א), (ב) ו-(ד).

ד ב ר י ה ס ב ר

העבירות שבהן עוסקת הצעת חוק זו הן כולן מסוג עבירות פשע ותקופת ההתיישנות החלה עליהן על פי החוק הקיים היא, כאמור, עשר שנים מיום ביצוע העבירה.

חברי הכנסת: דליה איציק, אליעזר זנדברג, ענת מאור, גדעון שגיא, יצחק לוי, לימור לבנת, נעמי חזן, תמר גוזנסקי, האשם מחמיר, יעל דיין

התיישנות עבירות מוסדרת בסעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982: סעיף קטן 2(א) שבו קובע הוראת הנוגעת לעבירות האמורות שהן פשע:

"9. (א) באין הוראה אחרת לענין זה בחוק אחר - אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה אם עברו מיום ביצועה -

(2) בפשע אחר - עשר שנים;

הצעת חוק אימוץ ילדים (אימוץ בין-ארצי), התשנ"ו-1995*

1. אימוץ בין-ארצי של ילד שאינו תושב ישראל על-ידי תושב ישראל יתבצע על פי הוראות חוק זה על-ידי עמותה מאושרת לפי הוראות סעיף 3 במסגרת אמנה שישראל צד לה ולאחר שהרשויות המוסמכות של מדינת המוצא -

- (1) קבעו שהילד הוא בר-אימוץ;
- (2) קבעו, לאחר שיקול של אפשרויות השמה של הילד בתוך מדינת המוצא, שאימוץ בין-ארצי הוא לטובת הילד;
- (3) אישרו כי ההורים, האפוטרופסים או כל אדם, מוסד או רשות שהסכמתם נדרשת לאימוץ, התייעצו במידה הנדרשת וקיבלו מידע לגבי תוצאות הסכמתם לאימוץ;

ד ב ר י ה ס ב ר

פער זה יצר אפיקים של הליכי אימוץ לא חוקיים, ולפעמים יקרים, בתוך לארץ שהסתיימו לא אחת בסבל למאמצים ולילדים. אחרים נרתעו מלהיכנס לתהליכי האימוץ, ונמנעה מהם חוויית ההורות.

מוצע להסדיר את התנאים המאפשרים לאזרחים ישראלים לאמץ בחוץ לארץ.

הבעייתיות בתחום זה נובעת מהעובדה, שבשל המסורת היהודית המשפחתית העמוקה, ישנם בכל שנה בישראל יחסית מעט ילדים מועמדים לאימוץ ומאידך, מעוניינים רבים באימוץ.

* הצעת חוק מס' תתכ"ט; הועברה לוועדה ביום י"ד בסיון התשנ"ה (24 במאי 1994): הצעת חוק מס' א"תרס; הועברה לוועדה ביום י"ד בסיון התשנ"ה (24 במאי 1994).
ס"ח התשמ"א, עמ' 293.

- (4) אישרו כי ההורים, האפוטרופסים או כל אדם, מוסד או רשות שהסכמתם נדרשת לאימוץ נתנו הסכמה בלתי מותנית על פי דיני מדינת המוצא, והסכמתם לא נבעה מתשלום תמורה מכל סוג שהוא.
2. בנוסף להוראות סעיף 1, אימוץ בין-ארצי יתבצע לאחר שהרשויות המוסמכות של מדינת ישראל קבעו כי –
- (1) ההורים העתידים לאמץ ראויים ומתאימים לאימוץ;
- (2) הילד יורשה להיכנס ולגור בקביעות בישראל.
3. שר המשפטים רשאי ליתן רשיון לעמותה, למטרת טיפול וביצוע אימוץ בין-ארצי, לאחר שהוכח להנחת דעתו כי העמותה עמדה בדרישות שקבע וכי היא תוכל לטפל ולבצע את הליך האימוץ כראוי על כל היבטיו (להלן – עמותה מאושרת).
4. עמותה מאושרת תנקוט את כל הצעדים הנדרשים כדי –
- (1) לאסוף, לשמור ולהחליף מידע לגבי מצבו של הילד ומצב ההורים העתידים לאמץ;
- (2) לסייע ולוודא את ההליכים להשגת האימוץ ולעקוב אחריהם, בהתאם לנדרש;
- (3) למנוע כל רווח כספי או אחר שאינו הולם את תהליך האימוץ, או נוהג שאינו הולם את תקינות האימוץ;
- (4) לפתח שירותי ייעוץ לאימוץ בישראל ובמדינות המוצא.
5. תוקם רשות מרכזית לאימוץ בין-ארצי במשרד העבודה והרווחה (להלן – הרשות).
6. הרשות או עמותה מאושרת יכינו תסקיר לגבי ההורים העתידים לאמץ; התסקיר יכלול מידע לגבי זהותם, כשירותם, התאמתם לאימוץ, רקעם, ההיסטוריה המשפחתית והרפואית שלהם, סביבתם החברתית, מניעיהם לאימוץ ויכולתם לעמוד באימוץ בין-ארצי; התסקיר יועבר לרשויות המוסמכות של מדינת המוצא.
7. עמותה מאושרת או הרשות יאשרו את התאמת ההורים העתידים לאמץ.
8. ילד שאומץ לפי חוק זה – דינו כדין מי שאומץ לפי חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981.
9. שר המשפטים, בהתייעצות עם שר העבודה והרווחה ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, ימנה רשויות מוסמכות לענין חוק זה ככל הנחוץ לטיפול ולביצוע אמנה דו-צדדית או רבי-צדדית שענינה אימוץ בין-ארצי, שישראל צד לה.
10. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהתייעצות עם שר העבודה והרווחה ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו ולביצוע אמנה שישראל צד לה.

חברי הכנסת: ענת מאור, רפאל אלול, טלב אלסאנע, יגאל ביבו, תמר גוז'נסקי, בנימין טמקין, יוסי בץ, לימור לבנת